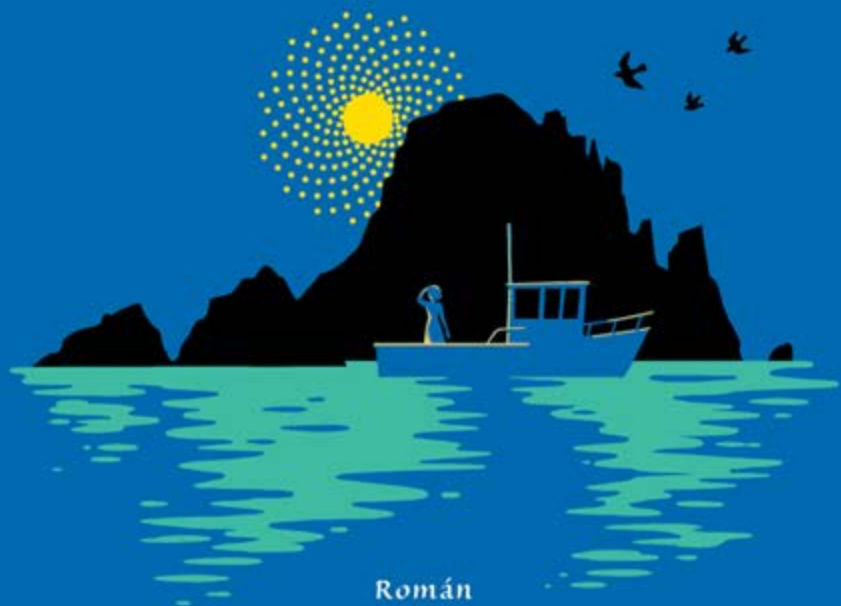

Matt Haig

AUTOR BESTSELLERU *Půlnoční knihovna*

Román

ŽIVOT K NEVÍŘE

PŘELOŽILA MARTINA ŠÍMOVÁ

Život k nevíře

Copyright © Matt Haig 2024
Copyright licensed by Canongate Books Ltd.
Arranged with Andrew Nurnberg Associates International Limited

*Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu nakladatele.*

Translation © Martina Šimová, 2025
Cover illustration © Jim Tierney, 2025
Cover © Canongate Art, 2025
© DOBROVSKÝ s.r.o., 2025

ISBN 978-80-277-5599-8 (pdf)

ŽIVOT K NEVÍŘE

MATT HAIG

přeložila Martina Šimová

Obsah

Uslazený úvod	13
Omluva	16
Neschopnost prožívat radost	17
Ananasy	19
Nedořešená situace	25
,14159	26
Hovory s mrtvými	28
Vysoké skalisko	33
Začíná to na A	39
Sůl	44
Spoušť	47
Obrazy na zdech	49
Sklenice od oliv	52
Spokojenost	58
Potřeba	61
Z třetiny plná	62
Matematika	63
Nová teorie nekonečna	64
Santa Gertrudis	66
Žena, která prodávala budoucnost	69
Žlutá květina	76
Zaklepání na dveře	78
La vida imposible	81
Prosím, držte se od pana Ribase dál	86
Anhedonie	89
Hippie trhy	95
Had a kozel	100

Alberto	103
Zítřka o půlnoci	109
Nevyhnutelná osamělost Grace Wintersové	113
Rozbitá rádia	117
Záře	118
Lodka jménem No	119
Nolletia chrysocomoides	124
Náhlá temnota	129
Světlo	131
Oblak a sféra	132
Osvobozená	135
Všechno zmizelo	137
Vzdouvání, víření, točení	138
Když znáš něčí jméno, aniž bys věděl jak	139
Hroty	142
La Presencia	144
Dobry odhad	148
Pokyny	152
Nekonečný hotel	154
Zvláštnosti	157
Nekonečná slast pomerančového džusu	159
Kniha s velkým „K“	161
Fleetwood Mac	165
Melouny na slunci	167
Byla jsem život	170
Kočka	174
Nákladák	175
Lieke	177
Za hranicí myšlenky	182
Život k nevíře	184
Incident s kozou	185
Humři	189
Pach Alberta Ribase	195
Částice světla	199
Kostel	204

Víra v něco víc	208
Honosná sídla	211
Třetí osoba	212
Padající měsíc	213
1855	216
Spása	218
Pohled z kostelní dlažby	222
Rovnice, co nemá řešení	223
Červí díra	226
Co Christina řekla na lodi, zatímco jí vítr jemně čechrá vlasy	228
Budižkničemu Grace	233
Kůň	238
Letiště	240
Ochrana	244
Zavřené dveře	245
Džus, ze kterého jsem sotva uskla	247
Nejosmělejší velryba na světě	250
Marta a druhý termodynamický zákon	256
Fík	262
Elvis Presley a rozbitá sklenice	263
Na lovu myšlenek	271
Zpité hlavy a zlomená srdce	275
Ostrovy neexistují	277
El Pescador	278
Art Butler	283
Nejistá množství	290
Všechny současné mazané nápady v Albertově hlavě	297
Leták	298
Smysl	300
Signál	301
Disco šlofik	306
Někdo známý	308
Ten nejlepší člověk, jakého jsem kdy poznala	309
Dokonalé nedokonalosti	312
Procitající dítě	317

Jas	318
Grace Wintersová plus dva	320
Dílna zapomnětlivých	323
Radost z počítání bez počítání	326
Hermana	331
Vavřín	334
Ruleta	338
Turn a river	341
Protiklady	345
Velké sousto	348
Miniaturní lahvička	351
Shromáždění	356
Na písku	359
Salacia	363
Pláž pravdy	364
Čas vyslat signál	367
Naživu	373
Jsme tvůrci svého osudu	374
Tohle je život	377
Vive por mí	381
Popel	382
Děju se	384
Sýkorka modřinka	386
Zpívá a plane	389
Poděkování	396
Ediční poznámka	398

Věnováno Ibize a jejím obyvatelům

Realita není vždycky pravděpodobná ani očekávaná.

Jorge Luis Borges

When the angels from above,

Fall down and spread their wings like doves;

As we walk, hand in hand,

Sisters, brothers, we'll make it to the promised land.

píseň „Promised Land“, Joe Smooth

Milá paní Wintersová,

snad nevadí, že vám píšu.

Možná si na mě pamatujete. V Hollybrookku jste mě učila matematiku. Teď je mi 22 let a jsem v posledním ročníku vysoké školy. Určitě vás potěší, že studuju právě matematiku!

O velikonočních prázdninách jsem ve městě narazil na pana Guptu a zeptal se ho na vás. Všechno mi pověděl. Moc mě mrzí, že vám umřel manžel. Pan Gupta říkal, že jste se odstěhovala do Španělska. Moje babička se kdysi přestěhovala zpátky do Granady, kde byla naposledy v sedmi letech, a byla tam nakonec moc šťastná. Doufám, že jste v cizině spokojená.

I mě nedávno stihl zármutek. Před dvěma lety mi zemřela máma. Byl jsem úplně zoufalý a od té doby se nedokážu pořádně soustředit na školu. S otcem spolu moc nevycházíme. Moje sestra (možná si Ester pamatujete) teď potřebuje ještě víc podpory než dřív. Zklamal jsem svou přítelkyni, takže se se mnou rozešla. A bylo toho i víc. Jsou chvíle, kdy bych to prostě nejradši vzdal. Je mi teprve něco přes dvacet, ale mám pocit, jako bych měl život doslova nalinkovaný a přesně věděl, jak se bude odvíjet. Někdy je ten tlak tak obrovský, že nemůžu dýchat.

Žiju podle určitého vzorce. Připomíná číselný vzorec, Fibonacciho posloupnost – 0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21 atd. – a stejně jako čísla v té posloupnosti jsou i věci v mém životě čím dál míň překvapivé. Jenže místo abych si uvědomil, že následující číslíčky jsou součtem dvou předchozích čísel, dojde mi, že všechno přede mnou už je rozhodnuté. A jak stárnu a můjím další a další čísla, vzorec je čím dál předvídatelnější. A nic ho nedokáže prolomit. Dřív jsem věřil v Boha, ale teď nevěřím v nic. Byl jsem zamilovaný, ale i to jsem pokazil. Občas

se nenávidím. Všechno zvorám. Neustále mám pocity viny. Moc piju, takže pak nestojím za nic ve škole, můj prospěch trpí a já se zase cítím provinile, protože máma chtěla, abych do toho dal všechno.

Dívám se, co se děje ve světě, a přijde mi, že lidstvo směřuje ke zkáze. Jako by to byl další vzorec, který někdo naprogramoval. A já mám až po krk toho, že jsem jenom člověk – mrňavý človíček, co se světem nic nezmuže. Všechno mi připadá naprosto nemožné.

Nevím, proč vám to píšu. Asi jsem to jen chtěl někomu říct. A vy jste na mě byla vždycky hodná. Jsem ve tmě a potřebuju světlo. Promiňte. Zní to tak melodramaticky. Prostě bych jenom chtěl být někým, ke komu může moje sestra vzhlížet.

Pochopitelně mi nemusíte odpovídat. Ale velmi ocením cokoli, co mi případně napíšete. Omlouvám se za dlouhý e-mail.

S díky

Maurice (Augustine)

Milý Maurici,

moc ti děkuju.

Na maily obvykle neodpovídám – ne že by mi jich chodilo kdovíkolik. Internet v podstatě „nevedu“. Nejsem na sociálních sítích. Mám jenom whatsapp, a i ten používám minimálně. U tvé zprávy mi ale přišlo, že na ni odpovědět musím, a to zevrubně.

Moc mě mrzí, čím vším sis musel projít. Na tvou matku si vzpomínám z třídních schůzek. Byla mi sympatická. Pamatuju si, že byla vážná, ale když mluvila o tobě, vždycky se nepatrně usmívala. Očividně jsi jí dělal radost zkrátka jen tím, že jsi, což je skutečný úspěch – zvláště u pubertáka.

Začala jsem ti psát odpověď, jenže ta ustavičně narůstala, až nakonec dalece přesáhla hranice stručného e-mailu.

Abych pravdu řekla, všechno tohle chci sepsat už nějakou dobu a tvoje zpráva mě k tomu konečně příhodně ponoukla.

Budu ti vyprávět příběh, který i mně samotné přijde prakticky neuvěřitelný. Snad nebudeš mít pocit, že tě nutím mým slovům uvěřit, ale chci, abys věděl, že nic z toho, co jsem napsala, není vymyšlené. Nikdy jsem nevěřila na nějaké čáry máry a na tom se nic nezměnilo. Ale občas se za magii vydává něco, co je běžnou součástí našich životů a my tomu zatím jen nerozumíme.

Nemůžu slíbit, že ti můj příběh pomůže uvěřit v nemožné. Je to ale vyprávění o ženě, které přišlo, že už nemá cenu žít, a pak našla ten největší smysl života, jaký si dovedeš představit. Myslím, že mám nakonec povinnost se o to všechno podělit. Rozhodně nejsem žádný vzor ani ideál, to bude nejspíš jasné. I já jsem se v životě často cítila provinile. Svým

*způsobem je můj příběh právě o tomhle. Doufám, že ti alespoň
k něčemu bude.*

Níže ho příkládám.

S přáním všeho dobrého

Grace Wintersová

Uslzený úvod

Kdysi dávno žila, byla jedna stará paní, která měla ten nejnudnější život na celém světě.

Svůj jednopodlažní domek opouštěla jedině tehdy, když šla k doktorovi, na hřbitov nebo pokud vypomáhala v místním charitativním občůdku. Už nepečovala o zahradu. Tráva byla přerostlá, záhony plné plevelu. Nákup si nechávala jednou týdně dovážet domů. Žila v anglickém regionu Midlands. V Lincolnu. V hrabství Lincolnshire. V tom samém městečku s oranžovými cihlovými domy, ve kterém vyjma krátkého pobytu na Hullské univerzitě před zhruba tisíci lety strávila celý svůj dospělý život.

Dovedeš si to představit.

Zas taková hrůza to nebyla, ale ulice města už nepůsobily tak přívětivě jako dřív. Polovinu jejích vzpomínek překrývala dřevotříska a potrhané plakáty, na což se nedívalo snadno.

Dny proseděla na gauči u televize, sem tam vyluštila křížovku nebo si zahrála slovní hru, aby udržovala mozek v kondici. Pozorovala ptáky na zahradě nebo zírala na malý prázdný skleník, zatímco hodiny na krbové římse vytrvale tikaly. Kdysi milovala zahradničení, jenže ty časy byly dávno pryč. Bylo jí teprve dvaasedmdesát, ale od doby, co jí před čtyřmi lety zemřel manžel a krátce nato i německý špic Bernard, se cítila naprosto sama. Upřímně si tak připadala už přes třicet let, přesněji řečeno od 2. dubna 1992. Ode dne, kdy ztratila veškerý smysl života a už ho nikdy doopravdy nenašla. Ale za posledních pár let se osamění

proměnilo v hlubokou bezednou a všeobjímající realitu a ona se věkem cítila přibližně na sto dvaatřicet. Skoro nikoho neznala. Její přátelé buď zemřeli, odstěhovali se, nebo se stáhli z veřejného života. Na whatsappu měla jen dva kontakty – Angelu z Britské kardiologické nadace a Sophie, svou švagrovou, která se před třiatřiceti lety odstěhovala do australského Perthu.

Ze všech tragédií minulosti ji však pořád nejvíc drásal onen dávný dubnový den. Smrt jejího syna Daniela byla ta nejtěžší a nejvíc zdrcující věc, jakou zažila. A pokud člověk stihne podobně obrovská tragédie, vede to k dalším smutkům a selháním, které se košatí stejně jako větve stromu. Život šel ale dál. S manželem Karlem se nakonec přestěhovali do onoho jednopodlažního domku a snažili se žít, jak nejlépe mohli, jenže to moc nefungovalo, a tak za oboustranného ticha seděli u televize nebo poslouchali rádio. Manžel se od ní vždycky velmi lišil. Měl rád hard rock a pšeničné pivo, ale v zásadě byl tichá duše. S tragédií je ta potíž, že pošpiní všechno, co přijde po ní. Manžele občas utěšilo, když se podělili o vzpomínky, ale po Karlově smrti to bylo těžší, protože vzpomínky už neměly kam jít. Zkrátka jí zůstávaly v hlavě a čpěly. Právě proto při každém pohledu do zrcadla viděla jen polovičatý život. Strom, který se neslyšně a nikým nezpozorovaný pomalu kácí k zemi.

Taky na tom nebyla nejlépe s penězi.

Její životní úspory zmizely ve chvíli, kdy jakýsi podvodník s vlídným skotským přízvukem předstíral, že je bezpečnostní poradce z banky NatWest a připravil ji – s její pošetilou pomocí – o 23 390 liber a 27 pencí, které s Karlem uspořili. Byl to dlouhý příběh, v němž vystupovala celá řada vychytralých postav a jedna směšná stará hlupačka (kdo asi!), ale o naše vyprávění se naštěstí pro tebe nejedná.

Takže ta paní, o níž je řeč, proseděla celé dny doma se svýma bolavýma nohama, snažila se neopovídat na maily

od cizích lidí a svůj pošramocený život nechala plynout jako prázdný sáček od křupek plující po říční hladině. Jediné, co v ní dokázalo vykřesat jiskřičku zájmu, byl pohled na pěnkavu nebo špačka na krmítku v malé zahrádce za domem. Dívala se na ně a vdechovala staré vzpomínky a zaniklé sny.

Omluva

Promiň. Bylo trochu nabubřelé a melancholické mluvit o sobě ve třetí osobě. Jenom si takříkajíc připravuju půdu pro náš příběh. I přes ten nešťastný úvod bude zábavný. A stejně jako tolik zábavných věcí v životě začíná minimálně invazivní radiofrekvenční ablací žil.

Neschopnost prožívat radost

Když jsem se rozhodla, že pojedu na Ibizu, byla jsem vzhůru nohama.

Operační lůžko, na němž jsem ležela, bylo sklopené natolik, až jsem si myslela, že z něj sklouznu. Na zdi viselo zrcadlo. Dívala jsem se na své rozčuchané šedé vlasy a unavený obličej a skoro jsem se nepoznávala. Vypadala jsem naprosto zašle. Zrcadlům jsem se vyhýbala, co to šlo.

Víš, snažili se u mě vyřešit zpětný tok krve. Měla jsem víc modrých žil než kus gorgonzoly a potřebovala jsem se jich zbavit. Ne kvůli tomu, jak vypadaly, ale protože mě z nich svrběla lýtka a dělaly se mi na nich boláky. Moje teta zemřela kvůli uvolněné krevní sraženině, která u ní způsobila stav s impozantním názvem fatální plicní embolie, a tak jsem se s křečovými žilami chtěla vypořádat, než se i u mě objeví sraženina s podobnými ambicemi. Mrzí mě, jestli je těch informací trochu moc. Rozhodla jsem se, že k tobě budu co nejupřímnější, a tak začínám stejným způsobem, jakým chci i pokračovat.

Pravdivě.

Takže zatímco jsem poslouchala rádio, žilní chirurgka mi nohu po celé délce napíchala lokálním anestetikem – poslední injekci láskyplně, ale přiléhavě označila za „včelku“. Potom jsme se přesunuly k hlavní části programu: řekla, že mi do lýtka zavede katetr, kterým mi při teplotě 120 °C zevnitř sežehne mou velkou safénu – povrchovou podkožní žílu – „jako když zprudka osmahnete cibuli“.

„Teď byste to měla cítit...“

A taky že jsem cítila. Nebylo to příjemné, ale aspoň se dostavil nějaký pocit. Popravdě řečeno jsem nic pořádného necítila už celé roky. Přetrvával u mě jen neurčitý všeobjímající smutek. Anhedonie. Znáš to slovo? Neschopnost prožívat radost. Bezpocitovost. A takhle jsem na tom už nějakou dobu byla. Zažila jsem depresi, ale tohle bylo něco jiného. Nebylo to tak silné. Prostě mi jen něco chybělo. Zkrátka a dobře jsem pouze existovala. Jídlo sloužilo jenom k tomu, aby mi naplnilo žaludek. Z hudby se stal hluk sledující určitý vzorec. Víš, jak to myslím – prostě jsem jenom tak nějak *byla*.

Teď byste to měla cítit.

Cít je přece ta nejzákladnější a nejpodstatnější forma existence, nebo ne? A žít bez jakéhokoliv pocitu – co to vlastně je? No co je to? Bylo to jako trčet na místě jako stůl v zavřené restauraci, který donekonečna čeká na to, až se k němu někdo posadí.

„Myslete na něco pěkného...“

A pro jednu nebylo těžké si něco vybavit. Myslela jsem hlavně na dopis, který jsem ani ne před dvěma hodinami obdržela z právní kanceláře.

Ananasy

Byl to neobvyklý dopis.

Oznamoval mi, že jistá Christina van der Bergová mi odkázala nemovitost na španělské Ibize. Dotyčná Christina zemřela a zanechala mi své světské statky. Alespoň tedy část z nich. Napadlo mě, že jde o další podvod. Víš, jakmile tě jednou někdo okrade, je těžké nevidět svět jako doupe zlodějů. Ale i kdyby mě předtím nepodvedli, představa toho, že by mi někdo, koho jsem ani neznala, odkázal dům ve Středomoří, mi přišla vyloženě směšná.

Chvilí mi trvalo, než jsem pochopila, že takhle to úplně není. Anebo jinak, hned jsem si neuvědomila, že Christinu van der Bergovou vlastně znám. Aspoň trochu. Problém byl v tom, že mi absolutně nic neříkalo její jméno. Ten holandský prvek – van der Bergová – mu dodával jakousi majestátnost, která působila smyšleně a ani trochu pravděpodobně, a to mě svedlo na scestí. Dopis z právní kanceláře Nelson a Kempová mi však naštěstí poskytl další informace, včetně letmé zmínky Christininu dívčího jména: Papadakisová.

A tohle jméno už mi něco říkalo.

Christina Papadakisová byla, velmi krátce, učitelkou hudby. Učily jsme na té samé škole nedlouho předtím, než jsem se vrátila ke Karlovi. (Chodili jsme spolu na vysoké, ale on se chtěl hned usazovat, a tak jsem nám tehdy radši vyhlásila přestávku.)

Musím se přiznat, že jsem ji prakticky neznala. Vzpomínám si, že to byla velmi krásná, stydlivá mladá žena s nádechem jakéhosi osobního kouzla, což byla v roce 1979

vzácnější vlastnost než dnes. Měla hustou ofinu, dlouhé tmavé vlasy a nosila korálový náhrdelník. Připomínala mi zpěvačku Nanu Mouskouri, ale bez brýlí. Její otec v mládí hned po válce emigroval z Řecka. Christina v Řecku zřejmě nikdy ani nebyla, ale mému venkovskému, veskrze vnitrozemskému mozku připadala jako zosobnění středomořské sofistikovanosti. A taky se jí stýskalo po jídle, které poznala v řecké komunitě v Londýně – právě od ní jsem vůbec poprvé uslyšela slovo „halloumi“. Vždycky jedla spoustu ovoce. Z obědové krabičky třeba vytáhla elegantně nakrájené plátky (nikoliv kousky) ananasu, což na mě pokaždé udělalo dojem. Jednou jsem procházela kolem její učebny, zrovna když zpívala „Rainy Days and Mondays“ a celá třída na ni zírala s pusou dokořán. Svým hlasem se mohla rovnat Karen Carpenter (další zpěvačka z období druhohor). Takový hlas jako by dokázal znehybnit vzduch a zastavit čas.

Jednou večer jsem se krátce před vánočními prázdninami zdržela ve škole až do pozdních hodin, protože jsem věšela vánoční řetězy na nástěnku zasvěcenou trigonometrii, a když jsem se vydala pro další svorky, našla jsem ji u jejího stolu. Seděla tam a roztržitě si kousala nehty.

„Přestaňte s tím,“ řekla jsem jí tak nějak dotěrně, jako by byla spíš žačka než kolegyně. „Nebo si je zničíte.“ Její nehty se mi líbily, lakovala si je na teplý terakotový odstín. Hned jsem svých slov zalitovala, zvlášť když jsem uviděla její prázdný nepřítomný výraz. Chyběl mi společenský takt. Odjakživa.

„Ach. Promiňte,“ vyhrkla jsem.

„Prosím, neomlouvajte se,“ odvětila a náhle na mě upřel pohled doprovazený mimořádně napjatým úsměvem.

„Jste v pořádku?“

A v tu chvíli mi vylila celé srdce. Týden nebyla ve škole, čehož jsem si stěžila všimla. Měla krizi. Nenáviděla Vánoce. Její snoubenec, po kterém se teď slehla zem, ji minulý rok

na Štědrý večer požádal o ruku. Protože do Lincolnu dorazila relativně nedávno, neměla tu žádnou rodinu. A tak jsem jí řekla, že Boží hod může strávit se mnou.

Což se taky stalo. Přišla ke mně na návštěvu a společně jsme zhlédly královnin proslov, podívaly se na *Goldfingera* a poslechly si Blondie, když v pořadu *Top of the Pops* zahráli písničku „Sunday Girl“. V tu chvíli Christina prohlásila, že by chtěla zpívat před zástupy lidí. Vypily jsme pár lahví vína Blue Nun, což nikdy nebyl ten nejlepší stabilizátor nálady, a já se jí omluvila, že nemám žádný ananas. Povídaly jsme si dlouho do noci.

Přišlo jí, že se absolutně nedokáže vypořádat se životem, což je pocit, který jsem tehdy neznala tak dobře jako nyní. Zápolila s vyučováním, přemýšlela, jestli si nevybrala špatnou kariéru. Řekla jsem jí, že takhle se v Hollybrookku cítí každý. Pak zmínila Ibizu. Zrovna se blížil začátek nové dekády, skupinové zájezdy do Španělska se těšily mimořádné oblibě a ona se doslechla, že tamní nový hotel hledá zpěváky a hudebníky.

Zaujalo mě to. Christina mi připadala záhadná a nejspíš jsem ji zahrnula příliš mnoha otázkami. Matematikáři takoví zkrátka jsou. Vždycky musí za každou cenu odhalit hodnotu neznámé proměnné.

„Přijde mi, jako bych v sobě měla celý život, který je třeba prožít, ale já to nedělám.“

Přesně takhle to nejspíš neřekla. Ta slova nicméně zachycují její tehdejší pocity. Hned nato dodala: „Vím, že to nedává žádný smysl. Jsem Řekyně, ne Španělka. V Řecku je ostrovů habaděj. Měla bych jet na jeden z nich. Protože řecky mluvím. Trochu. Kdežto španělsky neumím ani slovo a vážně si myslím, že pokud hodláš někde žít, měla by ses domluvit místní řečí.“

„Španělsky by ses mohla naučit. Jestli to chceš, jdi do toho. Vážně.“

„Nedává to žádný smysl.“

A já pak prohlásila něco, co se mi vůbec nepodobalo: „Ne všechno musí dávat smysl.“

Oči se jí leskly, když povídala o tom, jak by si našla práci na Ibize, a tak jsem ji nabádala, ať to prostě zkusí a nestará se o to, co si lidi pomyslí. Jsem si celkem jistá, že takhle nějak jsem to podala, protože si vzpomínám, jak jsem jí darovala řetízek, který jsem měla už od dětství – na přívěsku byl svatý Kryštof, patron všech cestovatelů. Byla jsem nepraktikující katolička a měla ho příliš spojený se svou přísnou výchovou, ale nikdy jsem ho nedokázala zahodit. Věnovat ho Christině mi připadalo správné.

„Ochrání tě,“ řekla jsem jí.

„Děkuju ti, Grace. Děkuju, žeš mi pomohla s tím rozhodnutím.“

V jednu chvíli začala zpívat „Blackbird“ od Beatles. Nejdřív zpívala sama. Nebyla to zrovna koleda, ale bylo to nádherné. Na jejím zpěvu bylo něco hořkosladkého, co mi vehnalo slzy do očí. Zkusila mě to naučit. „Prostě se musíš stát tou písničkou. Buď v ní. Zapomeň na to, že existuješ. Co se zpěvu týče, od Beatles je to ten nejjednodušší kousek,“ ujišťovala mě. „Tedy hned po ‚Yesterday‘. A ‚Yellow Submarine‘.“

Ukázalo se, že ta písnička není lehká ani trochu. Ale vypily jsme tolik vína, že nám to bylo jedno.

Vysvětlila mi, proč tak miluje hudbu.

„Svět se potom zdá větší,“ řekla mi a oči se jí leskly citem prodchnutým alkoholem. „Občas mi přijde, jako bych byla zavřená v krabici, ale když hraju na klavír nebo zpívám, dokážu se z ní na chvíli osvobodit. Hudba je pro mě jako přítel, který dorazí přesně ve chvíli, kdy ho potřebuješ. Trochu jako ty, Grace.“

Potom jsme vyrazily na procházku. Byla to jedna z těch chladných vánočních procházek, kdy se usmíváš na

všechny neznámé kolemjdoucí. Aspoň tenkrát se to tak rozhodně dělalo. A to je všechno. Nic moc dalšího už se nestalo. Ještě pár měsíců zůstala u nás ve škole a pak se po ní slehla zem. Už nikdy mě znovu nenavštívila. Bavily jsme se spolu párkrát ve sborovně, ale připadalo mi, že je přede mnou trochu nesvá. Nerozuměla jsem tomu. Nechápala jsem, proč se ta milá talentovaná žena, která chce zpívat před zástupy lidí, stydí za to, že na Vánoce potřebovala trochu společnosti. A jednou – ten den jsem ji dost možná viděla naposledy – za mnou přišla na parkovišti a tiše, se slzami v očích, mi řekla: „Děkuju ti. Však víš, za ty Vánoce...“

A to je všechno. Asi nedokážu dostatečně zdůraznit, jak nevýznamné mi to mé gesto přišlo. Vždyť jsem nic neudělala, jenom jsem k sobě kdysi dávno někoho pozvala na Vánoce.

A potom, o desítky let později, zničehonic dostanu ten dopis. Stálo v něm, že Christina zemřela a odkázala mi svůj dům ve Španělsku „jako dík za dávnou laskavost“. Taky se v něm jasně psalo, že dům můžu prodat nebo pronajmout, pokud by bylo příliš „nepraktické“ se do něj přestěhovat.

Rozhodně mě to překvapilo, a navíc jsem měla pocit, že jsem víc ztratila, než získala. Že jsem přišla o přítelkyni, kterou jsem nikdy skutečně neměla, z doby, jež mi připadala jako vzdálený sen. Neměla jsem v úmyslu se na Ibizu přestěhovat. Čím jsi starší, tím obtížnější je prolomit nej-různější zajeté vzorce. A když se to stane, není o co stát. V minulosti jsem to zažila několikrát. Když jsem odešla do důchodu. Když se můj manžel skácel ve svém skleníku. Vykolejila mě dokonce i ztráta našeho psa Bernarda. A samozřejmě to neštěstí, když Daniela při jízdě na kole srazila poštovní dodávka.

Zatímco jsem toužila po onom starém vzorci vdané ženy, který mi kdysi připadal zahlcující, zrodil se nový vzorec. Každé ráno jsem nakrmila ptáky. V pondělí mi dovezli jídlo.

Páteční dopoledne jsem dobrovolničila v charitativním občůdsku Britské kardiologické nadace. V neděli jsem chodila na hřbitov. A kolem všeho se vznášely nekonečné pocity viny, zármutku a prázdnoty. Zažívala jsem jen minimální výkyvy. Usadila jsem se ve vzorci s názvem „stárnoucí důchodkyně“ a víc jsem o tom nepřemýšlela.

Ale to se mělo brzy změnit.

Nedořešená situace

„Promiňte, nechci znít neomaleně,“ řekla jsem právníčce, „ale jak zemřela?“

„Myslela jsem, že to víte,“ odpověděla. Paní Una Kempová. Její hlas zněl, jako by ho právě vytáhli z lednice a on potřeboval trochu rozmrznout.

„Ne,“ odvětila jsem. „V tom dopise stálo, že zemřela, ale nepsalo se tam jak. Takže bych to pokud možno ráda věděla.“

„Zemřela na moři...“

UVědomila jsem si, že nejde o přímou odpověď.

„Nezlobte se, ale chtěla bych vědět *jak*.“

Na druhé straně hovoru to zapraskalo, jak se žena nadechovala k odpovědi. „Aha. No, je to nedořešená situace.“

Nedořešená situace.

„Pardon. V jakém slova smyslu?“

„V tom smyslu, že španělské úřady stále vyšetřují přesné okolnosti její smrti. Postupují velmi důkladně. Jistě víme jediné to, že zemřela na moři. Nic jiného nám neřekli.“

Až dobrých pět minut poté, co hovor skončil, mi došlo, že podobná nejednoznačnost je poněkud zvláštní. Proč všechno obestírala taková záhada? Podle právníčky zesnulá nedávno změnila svou poslední vůli a jako dědičku do ní zahrnula i mě. Když jsem si to dala dohromady s naprosto bizarní skutečností, že mi odkázala svůj dům, hlavou mi nutně začaly vířit všemožné otázky.

A já byla vždycky ten typ člověka, který nedokáže zväžit otázku, aniž by záhy pátral po odpovědi. Ať už mě to zavedlo kamkoliv.

„Žádné dvě nohy nejsou stejné...“ řekla chirurgka. „Ani u toho samého člověka. I když vypadají identicky. Žíly vždycky sledují jiný vzorec. Jako otisky prstů.“ A něco na tom prohlášení mě přivedlo k myšlenkám na matematiku. Myslela jsem na všechny ty příklady nepředvídatelnosti zasazené do stejnosti. Jako když vynásobíš průměr číslem π : vždycky ti spolehlivě vyjde hodnota obvodu kruhu, ale cifry π za desetinnou čárkou nesledují absolutně žádný vzorec.

3,14159 a tak dále, donekonečna, s naprostou a ohromující nahodilostí.

I u těch nepředvídatelnějších věcí vždycky existuje element nepředvídatelnosti. A pokud se člověk tváří, jako že neexistuje, život ho pěkně vypeče, takže uděláš líp, když oněch ,14159 zkrátka bezpodmínečně přijmeš.

Zírala jsem na bílou stěnu a na hodiny, které jsem v tu chvíli měla vzhůru nohama. O Ibize jsem skoro nic nevěděla. Kromě toho, že je to přesně ten typ místa, kam bych se sama pravděpodobně nikdy nevypravila. Po jehož návštěvě bych ani netoužila.

V rádiu začali hrát Blondie. Jen to nebyla „Sunday Girl“, ale „Heart of Glass“. Nepředvídatelnost uvnitř pravidelného vzorce. Jako život.

„Neplánujete v nejbližší době někam letět?“ zeptala se mě chirurgka o pár minut později. „Protože s vašima nohama je to trochu nebezpečné.“

„Takže navrhuje, abych letěla bez nich?“

Můj vtip se jí zjevně moc nelíbil.

„Ne,“ řekla jsem a sledovala, jak mi sestra na nohu pomalu natahuje kompresní punčochu. „Ne, v nejbližší době nikam neletím.“

Vědomě jsem nezalhala už celou věčnost.

A připadala jsem si tak uličnický, jak si jen ovdovělá učitelka matematiky na odpočinku připadat může. Protože v tom okamžiku, kdy jsem ležela na operačním stole pořád hlavou dolů, se mi v hlavě urodil plán.

Byl jednoduchý, ale zároveň mě k ničemu nezavazoval. Hodlala jsem odletět na Ibizu s otevřenou zpáteční letenkou, podívat se na dům, který mi Christina z nějakého absurdního důvodu odkázala, a zůstat v něm, dokud ho nezačnu nenávidět natolik, že mi i prázdný domek v Lincolnu s tisíci vzpomínkami bude připadat jako lepší volba.

Ještě předtím jsem však musela něco udělat. Musela jsem zajít na to jedno jediné místo, jehož návštěva mi přišla skutečně důležitá. Na hřbitov.

Hovory s mrtvými

Cestou na hřbitov jsem minula svého bývalého šéfa – a tvého bývalého třídního, pana Guptu –, který právě vycházel z kavárny. Po troše nezávazného klábosení se mě zeptal, jak se mi daří. Mně bylo zrovna smutno, a tak místo abych to přiznala, raději jsem mu řekla jinou pravdu.

„Na Ibiza?“ zeptal se. Nadzvedl obočí, bránil se úsměvu. „Nikdy jste mi nepřišla jako typ, co jezdí na Ibiza.“

„Ne,“ souhlasila jsem. „Já sobě taky ne.“

A krátce poté jsem pokračovala v cestě.

Později, když jsem vyměnila květiny na hrobě svého Daniela, jsem se posadila na lavičku pod tisem. Zírala jsem na náhrobní kámen v odstínu neokázalé šedé, na vyrytá písmena a slova, která stín podbarvil tak, že byla viditelná.

DANIEL WINTERS

Milovaný chlapec

15. 3. 1981 – 2. 4. 1992

Ten den jsem tam strávila asi hodinu.

Jako vždycky jsem seděla potichu. Nikdy jsem nevěděla, co mu mám říct. Co mám říct jeho přítomnosti, kterou jsem si na tom místě představovala. Nešlo o to, že by mi vadilo mluvit s mrtvými na veřejnosti. S Karlem jsem si povídala v jednom kuse. Ale s Danielem to bylo z mnoha důvodů těžké. Měla jsem za sebou víc než tři desetiletí zármutku – od začátku nového století a milénia už uplynul nějaký ten pátek –, ale stejně se mi pořád nedostávalo slov. Zmohla

jsem se na pouhé promiň. A jako vždycky jsem se utišila počítáním náhrobků, různě jsem je sčítala, odčítala, násobila a dělila.

Nerada bych tenhle příběh příliš zatěžovala povídáním o smutných věcech, ale chci ti říct, že Daniel byl vážně mimořádný chlapec. Chci si ho vybavit. Na svůj věk byl vždycky vysoký a hubený, často si četl za chůze. Byl chytrý a zábavný, a i když byl mrzutý, tvář mu neustále zdobila drobný úsměv, jako by celý svět považoval za jednu velkou legraci. Miloval dobrodružné gamebooky, popovou hudbu a televizní programy, na které byl moc mladý (třeba *Poldy z Hill Street*; ty se svým tátou i přes můj nesouhlas sledoval už v devíti letech). Sám si připravoval třípatrové sendviče s arašídovým máslem a marmeládou. Kreslil vlastní krátké komiksy o psovi, který cestuje časem. Školu moc rád neměl – tedy, ne tu novou, protože ho nebavil sport a on nechtěl předstírat opak. Byl to velmi upřímný kluk. Nikdy ho ani nenapadlo, že by mohl lhát. Aspoň myslím. Taky to byl ale snílek. Kdyby toho deštivého dne neodjel do města na kole, určitě by jednou dělal něco tvůrčího. Možná by z něj byl ilustrátor. Umění miloval a měl talent. V jedenácti letech mi ke Dni matek nakreslil krásný obrázek sýkory modřinky, protože věděl, že ptáky miluju.

Zemřel dřív, než se z něj stal teenager, o dospělém ani nemluvě, takže těžko odhadovat, jaký člověk by z něj vyrostl. Když zemře někdo mladý, trýzní tě dva druhy příznaků. Příznaky toho, kým ten zesnulý býval, a pak toho, kým se mohl stát. Jeho smrt ve mně zanechala díru, kterou už nikdy nemohlo nic zacelit. Přežít den pro mě celé roky představovalo takřka olympijský výkon. Sužovalo mě neustálé děsivé vědomí toho, že život si dovolil dál existovat bez něj. Bylo těžké necítit zuřivý vztek, hlavně vůči sobě. *Nikdy jsem ho v tom dešti neměla pouštět ven na kole.*

Vím, že jsi sám poznal zármutek, Maurici, a moc mě mrzí, že jsi přišel o matku. První dva roky po tom, co Daniel zemřel, jsem byla úplně bez sebe. *Bez sebe*. Zajímavý výraz, nemyslíš? Byla jsem tu, a zároveň nebyla. Pozorovala jsem se jakoby zvenčí. Jako bych sledovala postavu žijícího, který vypadal jako ten můj, jenže jím nebyl. Strašně moc mi chyběl, ale zároveň mi připadalo, že chybím i sama sobě. Tak to se zármutkem chodí. Do smrti tak nějak ponoří i tebe. Biologicky vzato samozřejmě pořád funguješ. Dýcháš, vidíš a mluvíš, ale už žiješ jen tak naoko.

„Miluju tě,“ zašeptala jsem nakonec. „Na chvíli odjedu. Budu na tebe myslet každý den. Sbohem.“

A potom jsem se zhluboka, roztřeseně nadechla, tak jako jsem to dělala vždycky, když jsem mu byla nablízku, potlačila jsem slzy, než mi stačily vytrysknout z očí, a došla ten kousek ke Karlově hrobu. Vždycky mi připadalo, že je to cesta napříč časem. Teď mluvím o hřbitovech – víš, jak to myslím? Každá řada náhrobků představuje jinou dobu, ubíhají pořád dál a dál. Karlův náhrobek byl z mramoru, ale černého. Karl se mi výslovně svěřil, že by se mu líbil náhrobní kámen z černého mramoru.

„Je to trochu víc rokenrol,“ řekl. On sám měl k rokenrolu stejně daleko jako sendvič se sýrem, ale rockovou hudbu skutečně miloval a jeho nejoblíbenější kapelou byli Black Sabbath, což ten černý náhrobek nejspíš vysvětlovalo.

KARL WINTERS

Oddaný otec a manžel

20. 1. 1952 – 5. 10. 2020

Slovo „otec“ s sebou neslo obrovskou bolest, ale skutečně mu byl oddaným tátou. Když jsme se přestěhovali do našeho domku v Lincolnu, trval na tom, že si s sebou z Daniela vezmeme tolik, kolik jen bude možné. Jeho staré

figurky Star Wars, autíčka, komiksy, skicáře, obrázky. Svým způsobem se proměnil v muzejního kurátora, zato já se cítila hrozně, protože všechny ty vzpomínky na Daniela mě dusily. Ale ani po Karlově smrti jsem nic z těch věcí neodnesla do charitativního obchůdku.

„Karle, pro něco jsem se rozhodla,“ řekla jsem jeho náhrobnímu kameni, zatímco jsem tam stála na zbrusu nových nohách.

Jeho mlčení bylo v podstatě stejné jako ticho, které následovalo pokaždé, když jsem mu něco oznamovala a on vycítil, že se mu to nebude líbit. Skoro jsem viděla, jak zvedá obočí. Na hovory ho nikdy moc neužilo a to, že zemřel, situaci nikterak nezlepšilo.

„Jedu do Španělska. Na Baleáry. Na... *Ibizu*, věřil bys tomu?“ Když jsem to říkala, trochu jsem sebou trhla. A tu kurzívu jsem v podstatě vyslovila nahlas. Mou nelibost slyšel celý hřbitov. „Prosím, nesuď mě.“

Karl kdysi navštívil velkého souseda Ibizy, Mallorcu. Před lety tam strávil tři dny na sjezdu stavebních inženýrů. Zjevně to byl vrcholný bod jeho kariéry. Ale Mallorca měla v mé mysli plné předsudků jiné konotace než Ibiza. Mallorca byla vyrovnaný starší sourozenec se sebevědomým úsměvem. Ibizu jsem si představovala jako zlobivou mladší sestru, která se utrhlá ze řetězu. Ibiza byla v mých představách *nemrava*. Stejně jako Las Vegas, Cancún, Rio během karnevalu a úplňková párty v Thajsku patřila k místům, která bych takřka určitě nenavštívila, ani kdybych na to měla peníze. K místům, kam jezdí mládež, co má důvod k oslavám. Anebo možná boháči se svými jógamatkami. Přesný opak mě. Já byla stará a ztuhlá, zůstatek na mém bankovním účtu byl k pláči a netancovala jsem už celá desetiletí. A upřímně jsem věřila, že už nemám co oslavovat.

Zkrátka řečeno jsem byla předpojatá. Ve skutečnosti jsem pochopitelně netušila, jaká Ibiza je. Bylo to pro mě jen

slovo. Synonymum pro hlasitý druh zábavy. A já už se kdysi dávno ve jménu jakéhosi masochistického seabemrškačství rozhodla, že jakákoliv zábava je to poslední, co se pro mě hodí. Nebo co si zasloužím.

„Nemyslím, že tam budu chodit do nočních klubů...“ ujistila jsem Karlův hrob.

Následně jsem umyla vázu, naplnila ji čerstvou květinovou pěnou a teprve pak dovnitř nastrkala stonky chryzantém. Děkala jsem to tak vždycky, ale dnes jsem tomu věnovala obzvlášť velkou péči. Nechtěla jsem, aby květiny odfoukl vítr. Potřebovala jsem, aby tam vydržely co nejdéle.

„Takže nevím, za jak dlouho se vrátím a zase za tebou zajdu. V žádném případě nehodlám prodat náš dům, nic takového. Nijak zvlášť jsem si to nepromyslela, prostě uvidím, jak to půjde. Trochu změním prostředí.“

V koutku oka se mi utvořila slza, zpoza mraků vykouklo slunce a já ucítila teplo jeho paprsků. Otřela jsem si oči a usmála se na jinou ženu, další vdovu, která energicky leštila novější mramorový náhrobek. Pohlédla jsem na trávu, najednou se zdála jasná a zářivá. Když po někom truchlíte, vidíte jeho vzkazy úplně ve všem. I ve slunečním světle odrážejícím se ve stéblech trávy. Celý svět se stane tlumočnickem zesnulého blízkého.

A pak jsem mu řekla to, co jde člověku až překvapivě snadno přes rty, jakmile je pozdě.

„Miluju tě, drahoušku. Uvidíme se později.“ A takřka bez přemýšlení jsem dodala: „Mrzí mě, co jsem způsobila.“

Vysoké skalisko

Během letu na Ibizu jsem seděla v řadě před nějakými mladými lidmi, kteří se nadšeně bavili o nočních klubech. Znělo mi to jako nový, ale napůl povědomý jazyk. Jakási šifra: „Takže... zítra Ushuaia, v pondělí jdeme do DC-10 na Circolo, ve středu Amnesia, v pátek Ushuaia a pak Hi, v sobotu Pacha...“

Došlo mi, že jsem nikdy nebyla mladá. Dokonce i v jednadvaceti by mi podobný rozvrh – protancovat celou noc a pak celý den vyspávat na plážových lehátkách – připadal vyčerpávající.

Nicméně byli moc milí. Oblečení v barvách duhy a čili jako labradoři. Snažili se spočítat, na kolik je vyjdou lístky, a já to v duchu sečetla a pověděla jim to. Všichni naráz zalapali po dechu a pozměnili plán. Byli mi hrozně vděční. Když pracuješ jako učitel, vždycky ve všech vidíš děti. Představuješ si, jací by byli ve třídě. Zvlášť když je od dětství děláš teprve pár let.

Letadlo bylo plné nejrůznějších cestujících.

Přímo po mé levici, obestřený nádechem zenového klidu, seděl pohledný dlouhovlasý Španěl obutý v žabkách; na předloktí měl vytetované pírkó a trpělivě se snažil číst. Po mé pravici byla rozložitá dáma ve středních letech, navoněná agresivním parfémem a se zvednutým límcem u blůzy; přes uličku klábosila se ženou s chladnými očima jménem Valerie a srovnávala ceny nemovitostí na Baleárách. „Dům na Ibize dneska stojí vyloženě majlant. *Majlant*. Najednou je to tam zase děsně trendy. Ráj hogofogo hipiků. Vybrala

bych si nějaký jiný ostrov. Ne Mallorcu, ale Menorcu, tam se vyplatí investovat. Tak to říká Hamish. Trh jde teď na ruku kupujícímu. Znáám někoho, kdo tam představěl nějakou haciendu, a její hodnota stoupla čtyřnásobně. *Čtyřnásobně!*“

Trojice zhruba třicetiletých agroturistek v řadě přede mnou letěla na týdenní pobyt plný jógy a wellness, ale rozhodně chtěla navštívit hippie trhy a zažít západ slunce na pláži, jejíž jméno jsem zapomněla v momentě, kdy ho ženy vyslovily. Jedna z nich prohlásila, že je odhodlaná celý týden neuveřejnit jediný příspěvek na instagramu ani tiktoku.

Nějaký dospívající chlapec velmi příjemným tónem vykládal své matce o tiktokerech, youtuberech, rapperovi jménem 21 Savage a dalších symbolech nového světa, které jsem neměla šanci pochopit. S matkou měli krásný vztah. Snažila jsem se nemyslet na Daniela a jen jim to přát. Matka působila velmi mladistvě. Seděli vedle mě přes uličku, a tak mi stačil jediný pohled, abych je dobře viděla. Měla černé vlasy střižené do mikáda a tričko s nápisem „Taylor Swift: The Eras Tour“. Slovo „eras“ se mi uhnízdlilo v mysli a nechtělo odejít. Přemýšlela jsem o tom, jak člověk vstoupí do nové éry. Nejen tím, že mine řady náhrobků na hřbitově, ale i v rámci vlastní žité existence. Jak je třeba, aby udělal jasnou čáru za tím, co bylo. V geologii k něčemu takovému přece často dochází po vyhynutí nějakého druhu, že ano? Druho-hory skončily masovou zkázou dinosaurů, kterou způsobil meteorit. Přemýšlela jsem, jestli začínám novou éru, anebo si toho s sebou беру příliš. V tom je ta výzva v životě každého z nás, no ne? Člověk musí najít způsob, jak se posunout, aniž by dočista vymazal, co bylo předtím. Zjistit, čeho se má držet a co pustit, aniž by sám sebe zničil. Aby nebyl meteorit a dinosaurus zároveň.

V první řadě, nejbliž k toaletám, seděl i manželský pár mého věku; mluvili spolu zdvořilými hlasy a bedlivě

studovali knížku s názvem *Tajné procházky: Ibiza a Formentera*. Povídali si o něčem, co o ostrově slyšeli v programu britského rozhlasu. Ucítila jsem záchvěv smutku. Kéž bych tak ještě měla někoho, s kým bych si mohla vyrazit na tajnou procházku. Od pohledu jim spolu bylo příjemně. Vzpomněla jsem si na hořkosladký přírodopisný dokument o euroasijských bobrech, který jsem kdysi viděla – aby si bobři zajistili dostatek kůry nutný k přežití, hledali partnera na celý život. A pokud jeden z nich zemřel předčasně, s tím druhým byl prakticky ámen.

V tu chvíli jsem zatoužila vzít Karla za ruku.

Nohy mě nikterak nezlobily. Nic mě nijak zvlášť nebolelo, jen jsem měla trochu nateklé kotníky, ale na to jsem byla zvyklá. Provedla jsem cviky na lýtka a trochu zahýbala chodidly – takové pomalé neviditelné stepování, které mi v nohách mělo rozproudit krev. Od sezení na sedadle mě rozbolely kyčle. Snažila jsem se to nevnímat. Bolest kloubů byla stejná jako zármutek. Čím víc jsi o ní dupal, tím větší byla, jenže zároveň na ni nešlo ani nemyslet, protože to prostě bolelo, krucinál. Byl to začarovaný kruh.

Když jsem tam seděla mezi vším tím životem a hlukem, doléhala na mě tíha vlastní tiché nehybnosti. Upřela jsem pohled na prsteny na své levé ruce. Snubní prstýnek a pak rubín na zasnubním prstenu. Vzpomněla jsem si, jak mě Karl podruhé požádal o ruku v knihovně, kam jsme utekli před deštěm.

Při prvním pokusu o šest let dřív v jedné indické restauraci v Hullu jsem ho odmítla, protože jsme byli moc mladí a někdo z nás musel mít rozum.

Zatímco nás pilot informoval o naší současné výšce, zadívala jsem se hluboko do rudého drahokamu a do vzpomínek, které v sobě skrýval. Z rozjímání jsem se vytrhla dřív, než stihlo nabrat příliš sentimentální obrátky.

A když už je řeč o spouštěčích vzpomínek, nějaká žena přecházela sem a tam uličkou s miminkem v náručí. Matka klučíka líbala na hlavičku a pohupovala s ním. Byla doba, kdy by mě podobný pohled zabolěl. Doba, kdy jsem chtěla přestat učit jednoduše proto, abych nemusela vídat tolik dětí, které byly živé, jezdily do školy na kolech a nikdy se nesrazily s dodávkou. Teď jsem se na to malé co nejupřímněji usmála. Miminko se rozplakalo.

„Pardon,“ naznačila jsem matce neslyšně rty.

Počastovala mě úsměvem a pokývnutím.

Kolem prošla uspěchaná letuška s nápojovým vozíkem a já si objednala gin tonik, což se mi moc nepodobalo, a navíc to s mýma žilnatýma nohama nejspíš nebylo zrovna nejmoudřejší. Ne že bych se zrovna důsledně řídila lékařčinými nařízeními.

Správně jsem si měla často stoupat, abych podpořila krevní oběh, ale styděla jsem se, a tak jsem většinu letu proseděla a tajně prováděla svá cvičení.

Přišly lehké turbulence. Klubů chtivé mládeži se to zjevně líbilo.

Dítě se znovu rozplakalo.

Začali jsme s klesáním.

Okénkem jsem spatřila záblesk skalnatého pobřeží a zelených kamenitých kopců. Pásy zlatých pláží. Krajinu posetou bílými domy a občasnými shluky středně vysokých hotelů nebo apartmánových komplexů. Zahlédla jsem malý ostrov ve Středozemním moři. Bylo to závrtně strmé neobydlené skalisko, které, jak jsem se zanedlouho měla dozvědět, se jmenovalo Es Vedrà. Dokonce i tehdy, z letadla, před vším tím, co se mělo stát, mě pohled na ně naplňoval děsem i úžasem. Kdybych svým pocitům už tehdy víc naslouchala, nejspíš bych nikdy neopustila letiště a nasedla na první letadlo domů. Jenže tenkrát jsem měla všechny smysly otupělé a absolutně jsem netušila, co mě čeká.

Nakonec jsme přistáli.

Zatímco všichni vstali a ze schránek nad sebou horlivě sundávali příruční zavazadla, přičemž přesně věděli, kam mají namířeno, já zůstala ještě chvílku v klidu. Několikrát jsem se pomalu, zhluboka nadechla a vyčkávala jsem na svém místě. Jako by nějaká moje část byla pořád nahoře v oblacích a já musela počkat, až mě dožene.

Když přesuneš číslo z jedné strany rovnice na druhou, je to pochopitelně transpozice. Připadala jsem si právě jako takové číslo. Ne jako bych jednoduše absolvovala let do jiné části Evropy, ale jako by mě někdo transponoval. Jako bych *překročila* cosi neviditelného a teď se měla nějakým způsobem přeskupit. Přehodnotit. Jako by mělo dojít k permutaci částic. Zmocnil se mě neurčitý, ale ne tak docela nový pocit, že jsem narušila řád věcí.

Letiště na mě udělalo dojem. Bylo stylové, plné světla a zářilo čistou efektivností. Jak jsem se blížila k východu a cestou míjela řadu kiosků nabízejících pronájem auta, všimla jsem si dvou žen, které se zrovna loučily. Odhadovala jsem je tak na třicet. Jedna ke mně stála zády a byla blondatá. Druhá měla brýle, divoké rozčuchané vlasy a na sobě džínové kraťasy a triko. To tričko jsem zaznamenala, protože na něm byla fotka Einsteina – ta, na níž vyplazuje jazyk. Žena vypadala smutně. Obě byly zamilované, ale blondýnka se chystala odcestovat a ta druhá tu měla zůstat. Pomalu jsem procházela kolem nich.

Tmavovláška si všimla, že se na ni dívám. Automaticky se usmála, moje vlezlost ji zjevně nepopudila. Byl to laskavý úsměv a způsobil, že jsem se na tom rušném letišti cítila o něco klidněji. V tu chvíli jsem nicméně netušila, že tu mladou ženu brzy poznám ani že se z nás nakonec stanou přítelkyně. Často myslím na to, jak jsem ji tam hned po přistání spatřila. Jak zvláštní to je. Jak muselo jít o součást vzorce, který i nyní vidím jen v záblescích.

Vyšla jsem ven na horký vzduch a okamžitě měla pocit, jako bych se ocitla v peci.

Rozhlížela jsem se kolem, snažila jsem se zorientovat. Zvenku budovy letiště visela rozměrná cedule s velkým elegantním nápisem *Eivissa*. To bylo katalánsky. Ibiza je španělský ostrov a mluví se na něm španělsky, ale úředním jazykem je i katalánština.

Eivissa. To jméno se mi líbilo. Znělo jako příslib. A já se měla zjevně brzy dozvědět, o jaký příslib se jedná.

Uvědomovala jsem si, že si počínám naprosto šíleně. *Co mě to proboha popadlo?* Na ostrově jsem neznala živou duši. V zahraničí jsem nebyla celé roky. Španělsky jsem uměla tak akorát *muchas gracias, por favor* a *patatas bravas*. A stejně jsem tu byla. Zcela nepochybně na místě. Nepochybně transponovaná.

Byla jsem v cizině. Sama. A už jsem se stihla začít i trochu bát.

Začíná to na A

Měla jsem malý tartanový kufr, adresu a obálku s klíčem uvnitř. Víc nic. To bylo všechno. Svět zhuštěný na absolutní minimum.

„Jaký hotel?“ zeptal se mě usměvavý taxikář, zatímco ukládal moje zavazadlo do kufru nablýskaného bílého auta, za nímž stála řada naprosto totožných vozidel. Jeho voda po holení ve mně vzbudila představu lesní paseky, zároveň byl pozoruhodně upravený. Úhledně zastřižené vousy. Sluneční brýle. Formule 1 mezi taxikáři. Navíc byl silný, s pažemi, které by přemohly i býka. Posadil si brýle na temeno a podíval se mi do očí. Anglicky mluvil s těžkým přízvukem, ale velmi dobře. Mám takový zlozvyk soudit lidi podle jejich obličeje a on měl poctivou tvář a úsměv mamínčina mazánka. Hned mi byl sympatický. I tak jsem ale naléhavě cítila, že jsem v cizině. Tetelivé vedro, cedule ve španělštině a katalánštině, exoticky modrá obloha, jiné poznávací značky, hladká a lesklá moderní architektura letištní budovy v barvě velbloudí hnědi. Stála jsem tam a civěla na závratně vysoké palmy jako malé dítě, které zírá na vytáhlé dospělé. Sama. Zmatená. Netušila jsem, jak dál. Za poslední čtyři roky jsem byla nejdál v tescu na Canwick Road, takže když jsem teď stála na stanovišti taxíků uprostřed spěchajícího davu a záplavy kufrů na kolečkách, navíc vedle těch obrovitých palmovníků, připadala jsem si jako regulérní průzkumnice na cestě za dobrodružstvím. Jako Don Quijote navlečený v šatech z Marks & Spencer.

„Dobrý den. *Hola*. Není to hotel. Je to dům... *casa... casa... casa...*“ Měla jsem ten příšerný anglický zlozvyk, kdy donekonečna všechno opakuješ v naivní víře, že jakákoliv jazyková bariéra pak rázem zmizí. Podala jsem mu papírek s adresou. Zíral na ni, jako by to pro něj bylo náročné. Nebo jako by ho trochu rozrušila. Řekla jsem mu jméno ulice, i když si ho mohl přečíst. „*Carretera Santa Eulalia*.“ Stoprocentně jsem to vyslovila špatně, ale byl velmi zdvořilý. Anebo mou chabou výslovnost přinejmenším úplně ignoroval.

Dál zíral na ten papírek. Na ten rukopis. Pořád se tvářil ustaraně.

„Strašně škrábu,“ omlouvala jsem se. V tom to ale nebylo.

„To místo znám...“ zamumlal potichu, po úsměvu ani stopy. „Už jsem tam byl...“

„Aha. Vážně?“

Přikývl a pohlédl na dalšího taxikáře v řadě za námi. Ten byl starší a plešatější, s cigaretou v puse se opíral o své auto a propaloval nás rozhořčeným pohledem, kterým zcela zjevně naznačoval, že se máme pohnout. A tak jsme nastoupili do vozu.

„Je všechno v pořádku?“ zeptala jsem se.

Taxikář chvíli mlčel. Potom odjel od obrubníku a zjevně se vzpamatoval.

„Sí. Asi ano. Ten dům... je kousek za motokárovým okruhem, vidíte?“

„Já vlastně nevím. Jsem tu úplně poprvé.“

„Jedete za rodinou?“

Rodina. Tak přátelské, ale tak bolestivé slovo. „Ne. Ne. Za nikým nejedu. Jen chci chvíli pobýt v tom domě. Kdysi jsem znala ženu, která v něm bydlela.“

Očividně na to chtěl něco říct, ale pak si to rozmyslel.

Cestou jsme minuli palmy, motoresty a obrovské billboardy vybílené sluncem s reklamou na noční kluby a taky jednoho kohouta, který si nonšalantně vykračoval

po hlavní silnici. Ve vedru před barem s prastarým nápojovým automatem s nápisem *Fanta Limón* seděli dva staříci, hráli šachy a něčemu se smáli. Projeli jsme kolem několika luxusních designových zahradnictví se spoustou rozměrných květináčů s kaktusy a olivovníky – ty stály na nádvoří v oslnivém slunečním světle.

Taxikář měl pootevřené okénko. Zachytila jsem vůni jalovce a slabý závan citrusů. Sladký středomořský parfém.

Ostrov byl zelenější, než jsem čekala. Nevím proč, ale představovala jsem si ho spíš vyprahlý než bujně zelený. Horký a suchý rozhodně byl – budovy na slunci zářily oslepující bílou –, ale jak jsme se vzdalovali od letiště, viděla jsem i kopce hustě poseté borovicemi. Zahnížděné dál od silnice, usazené mezi stromy, stály krásné vily. Jednu jsme měli blíž. Přes její zdi přetékal jasné růžové a temně purpurové květy buganvílií, které dávaly hrdě na odiv svou krásu. Všimla jsem si zkrouceného kmenu rohovníku.

„Ten dům znám...“ zopakoval taxikář, ale tentokrát mi zjevně hodlal říct, co měl předtím na srdci. „Stojí na konci silnice úplně sám. Chodili tam lidi. Chodilo tam hodně lidí.“

„Lidí?“

„Ano. Lidí.“

„Aha. A co to bylo za lidi?“

„Všichni možní. Jeden chlap s plnovousem. Byl starý, měl vousy a nosil jenom plavky. Myslím, že to je potápěč. Víte jak... s bombami.“

„Znal Christinu?“

„Asi ano. Vezl jsem ho dvakrát. Naposledy s ním byla žena. Mnohem mladší žena.“

„Byli to její přátelé?“

„Nevím. Musela mít hodně přátel. Jezdily za ní celé rodiny. Taky turisti. Britové, Němci, Španělé. A taky jeden bohatý muž, dobře oblečený – toho jsem vyzvedl v restauraci u hotelu Hard Rock. Byl tam na jídle. Řekl mi, že je to

nejdražší restaurace na světě. Víte to? Nejdražší restaurace na světě je přímo tady, na Ibize. Ne v Paříži. Ne v New Yorku. Ne v Dubaji. Přímo tady.“ Prohlásil to se zvláštní směsicí hrdosti i pohrdání. „Ten chlap vlastní hotely... zapomněl jsem, jak se jmenuje... začíná to na A... a naposledy to byla žena, která plakala.“

„Plakala?“

„Ptal jsem se, jestli je v pořádku, a ona říkala, že se to brzy dozví, po té návštěvě. To ale stejně nebyla ta nejvíc zvláštní věc.“

„A co tedy?“

„Jednou v noci jsem tam zahlédl něco... šíleného.“

„Šíleného?“

Ve zpětném zrcátku jsem viděla, jak přikývl. „Ano. Světlo. Hrozně silné světlo. Vycházelo z toho domu. Z oken... jel jsem kolem... a to světlo... jak se to řekne? Skoro způsobilo, že jsem nic neviděl. Skoro jsem sjel ze silnice...“

Chystala jsem se něco říct, ale vtom začala praskat jeho vysílačka, někdo se ho na něco zeptal španělsky, on odpověděl a já nerozuměla ani slovo.

Rozhodně nešlo o pouštní ani opuštěný ostrov a já už teď viděla, že navzdory mým předsudkům se jedná o půvabné místo. Něco se vznášelo ve vzduchu. Přemýšlela jsem, jak bude asi vypadat Christinin dům. Vlastně můj dům. I když člověk jen těžko může cítit, že mu něco patří, pokud danou věc nikdy ani neviděl. A pokud jde o něco, co si podle svého názoru nezaslouží. Jako bys omylem vyhrál nějakou cenu.

Něco jsem ale cítila. Něco pomíjivého, avšak příjemného. Což bylo neobvyklé. Dostavilo se slabé povědomí čehosi, co jsem znávala, když jsem jako mladší cestovala. Je to takový pošetilý pocit, ale podělím se s tebou o něj pro případ, žeš ho třeba taky někdy zažil. Máš dojem, že se *děje celý svět*. Je to *přítomný okamžik* na druhou – ne, na třetí – vlastně na

čtvrťou. Chci říct, že cestování je jakási *teseraktová* verze běžného zážitku. Odpálí ho to do čtvrté dimenze. A člověku se zatočí hlava, když si uvědomí, že kolika současným okamžikům dochází v jednu a tu samou chvíli. Když jen pomyslí na to, kolik taxikářů na každém světadíle v tenhle moment asi mluví do vysílačky. Kolik lidí rodí. Nebo jí sendvič. Píše báseň. Drží za ruku někoho, koho miluje. Zírá z okna. Mluví k mrtvým.

„Zmínil jste světlo...“ řekla jsem. Hlas jsem měla slabý a nesoustředěný, protože jsme právě míjeli obchod s názvem Sal de Ibiza, který stál úplně osamocený u silnice. Stěny měl natřené hezkou tyrkysovou barvou. Jenže pak mě něco vyvedlo z míry. Náhle se mi zbystřily smysly jako zvířeti, které si zničehonic uvědomí, že by mohlo někomu posloužit za večeři. Na prašné zemi před obchodem leželo červené kolo. Jedním z největších světových problémů byla zatvrzelá existence červených kol. Každopádně jsem udělala to, co jsem dělala vždycky, když jsem nějaké spatřila nebo jsem zahlédla něco, co mi silně připomnělo Daniela – uchýlila jsem se k matematice. Cedula u silnice oznamovala: *Santa Eulalia 3, San Joan 21, Portinatx 25*. A tak jsem v duchu počítala procenta: 25 % ze 3 je 0,75, 3 % z 21 je 0,61, 21 % z 25 je 5,25. Někdo zhluboka dýchá. Ty ženy z letadla cvičily jógu. A já počítala. Matematika mi pomáhala se rozptýlit. Na chvíli jsem díky ní zapomněla, že některé věci nejde rozložit ani odečíst tak, až z nich zbude jen nicotná cifra.

SŮL

Taxikář viděl, že se dívám na kolo, a myslel, že mě zajímá ten obchod. Zjevně se mi snažil vynahradit to, jak zvláštně se choval, když předtím spatřil tu adresu.

„Ibiza je ostrov soli. Sbírají ji v Ses Salines. Na slaných... však víte...“ hledal anglický výraz a rukama přitom naznačoval něco velkého a rovného.

„Solných pláních?“ řekla jsem.

„Ano. Na solných pláních. Jsou krásné. Jeďte se podívat. Hlavně když na nich jsou ti... růžoví ptáci.“

„Plameňáci?“

„Ano. Ano. Ty musíte vidět. Můj otec těžil sůl a jeho otec těžil sůl, otec jeho otce těžil sůl a otec jeho otce jeho otce těžil sůl...“ Pochopila jsem. „Víte, *señora*, Ibiza v minulosti zažila spoustu invazí... ale její sůl byla vždycky nejlepší na světě. Solili jsme ryby, které se podávaly císařům.“

Později jsem se dozvěděla, že ibizští taxikáři jsou často zároveň turističtí průvodci a historici.

„A teď tu máte invazi turistů,“ poznamenala jsem. To kolo mě předtím vyvedlo z míry, ale už jsem se uklidnila.

„Ano,“ zasmál se. „To taky. To je ta nejhorší invaze ze všech. Nejdřív hipíci, pak raveři, potom celebrity a teď zase hipíci. Ze všech stran. Nejen z Británie. Taky z Německa, Francie, Holandska, Itálie, Portugalska, Švédska a dnes tu máme i Američany a všechny ostatní... Brazilce, Argentince... ne, vlastně je to veselá invaze. Všichni jsme koneckonců lidi, ne?“ Usmíval se nefalšovaně a od ucha k uchu. „A na Ibizu jedete, abyste si na to vzpomněla. Jsou tu všichni

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázkou z knihy Život k nevíře.

Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.